

De toestand van de overledenen: een Zieleslaap?

M.V. 28-04-2012

Tenzij anders aangegeven komen alle Schriftaanhalingen uit de Statenvertaling (1977 of HSV)

Er zijn christenen die denken dat de overledenen in een zgn. “zieleslaap” verkeren. Zij halen dan Schriftplaatsen aan zoals deze:

Lazarus:

Jh 11:11, 12: “Dit sprak Hij, en daarna zei Hij tegen hen: Lazarus, onze vriend, **slaapt** (*koi-mao*), maar Ik ga om hem **uit de slaap op te wekken** (*exupnizo*: wekken uit de slaap). Zijn discipelen dan zeiden: Heere, als hij **slaapt** (*koimao*), zal hij gezond worden”.

Het dochtertje van Jairus:

Mt 9:23: “zei Hij tegen hen: Vertrek, want het meisje is niet gestorven, maar het **slaapt** (*katheudo*: slapen). En zij lachten Hem uit”. (zo ook in Mk 5:39, Lk 8:52).

Ook wordt al eens opgeworpen dat het Griekse woord *koimao* zowel “slapen” als “ontslapen” betekent en dat wanneer sprake is van *koimao* dan ook aan “slapen” moet gedacht worden. Vandaar de gedachte aan een zieleslaap voor de overledenen.

Maar *koimao* heeft in het Nieuwe Testament slechts 5 maal de betekenis van “slapen”¹, tegen 9 maal de betekenis van “ontslapen”². De context moet het duidelijk maken. En voor “slapen” is er doorgaans een ander woord in gebruik: *katheudo*. Dit komt 22 maal voor³.

Dat de Heer Jezus over bepaalde doden, die Hij zou opwekken, sprak alsof ze sliepen, vormt geen aanwijzing dat de doden werkelijk slapen. Jezus zou Lazarus en het meisje opwekken. De uitdrukking “slapen” in de betekenis van “dood zijn” wordt door de Heer alleen gebruikt bij mensen die weer zullen opstaan. In het verhaal van Lazarus begrepen de discipelen echter niet wat de Heer bedoelde. Zij dachten aan de natuurlijke slaap. Toen zei de Heer uiteindelijk ronduit: “Lazarus is gestorven” (Johannes 11:14). De “slapende” Lazarus kan als een beeld van Israël gezien worden: geestelijk slapen zij, zij zijn ver van hun Heer en God. Het is wachten op hun wederopstanding die er op Gods tijd zal komen (Romeinen 11).

Lukas 16 weerlegt de zieleslaap

De leer van de zieleslaap wordt door de Heer Jezus met de grond gelijk gemaakt in Lukas 16:19-33. In dat verhaal van de arme Lazarus en de rijke man wordt duidelijk dat enerzijds de doden blijven voortbestaan, maar ook dat zij bewust leven, en dus niet in een slaaptoestand verkeren.

Sommigen zullen nu zeggen: “Lukas 16 is maar een gelijkenis, een zinnebeeldige voorstelling, een metafoor”. Inderdaad, dat is het volgens mij ook (gezien Mattheüs 13:34, 35). Maar wat is een gelijkenis? Een gelijkenis is een illustratie van een bepaalde WAARHEID! Welke waarheid zou de Heer Jezus hier proberen te illustreren als er helemaal geen bewuste plaats van bestraffing of zegen zou bestaan?! Is Lukas 16 dan een gelijkenis voor iets wat niet bestaat?! Hoe kunnen mensen toch zo onredelijk zijn!

De Heer leert in de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus het volgende:

¹ Mt 28:13; Lk 22:45; Jh 11:11; Jh 11:12; Hd 12:6.

² Mt 27:52; Hd 7:60; Hd 13:36; 1Ko 7:39; 1Ko 11:30; 1Ko 15:6; 1Ko 15:18; 1Ko 15:20; 1Ko 15:51; 1Th 4:13; 1Th 4:14; 1Th 4:15; 2Pt 3:4.

³ Mt 8:24; Mt 9:24; Mt 13:25; Mt 25:5; Mt 26:40; Mt 26:43; Mt 26:45; Mk 4:27; Mk 4:38; Mk 5:39; Mk 13:36; Mk 14:37(2x); Mk 14:40; Mk 14:41; Lk 8:52; Lk 22:46; Ef 5:14; 1Th 5:6; 1Th 5:7(2x); 1Th 5:10.

1. Zowel de arme als de rijke leven verder na de dood.
2. Zij verblijven in aparte plaatsen.
3. Deze twee plaatsen zijn ONoverbrugbaar.
4. De plaats waar Lazarus is, is die van de goede doden.
5. De plaats van de rijke is deze van de goddelozen.
6. De goddelozen zitten in een verschrikkelijke plaats afgezonderd.
7. Niets of niemand kan verandering brengen in het lot van de goddelozen.

De gelijkenis gaat over de *bestemming* van overledenen. Na de fysieke dood is het zaligheid óf verderf.

Ook is er nog een bewijs te vinden in Openbaring 6:9-11. Daar hebben de zielen van de martelaren in de verdrukking duidelijk een bewustzijn. Het gaat hier niet om gelovigen van de kerkbedeling maar evengoed mensen die gestorven zijn en die wachten op hun opstanding. Ook voor ons is dit een bewijs dat de doden een bewustzijn hebben, ook al wachten hun zielen nog op de opstanding van hun lichamen.

Het “dodenrijk” in het Oude Testament en zijn zielen

Zie hierbij “De verwarring tussen Dodenrijk en Hel”:

<http://www.verhoevenmarc.be/PDF/Verwarring.pdf>

Sommigen halen Schriftplaatsen aan uit het Oude Testament om de zieleslaap te verdedigen. Maar dat is niet verstandig: de onthulling van waarheid gaat in de Bijbel volgens het principe “eerst de halm, daarna de aar, daarna het volle koren in de aar” (Markus 4:28). Wij moeten niet stilstaan bij de schaduwen van het Oude Testament om het licht van het Nieuwe Testament te negeren!

Men haalt dan oudtestamentische teksten aan die laten blijken dat er geen kennis of overleg is in het graf of het dodenrijk van het Oude Testament.

Prediker 9:10 Alles, wat uw hand vindt om te doen, doe dat met uw macht; want er is geen werk, noch verzinning, noch wetenschap, noch wijsheid in het graf [*sjeool*], daar gij heengaat.

Het Hebreeuwse woord dat met “graf” vertaald wordt is “qeber” – zie bvb. Gen. 50:5; Job. 3:22; Psalm 88:6,12; Nahum 1:14. Voor “onderwereld” of “dodenrijk” (soms ook met “graf” vertaald, maar dat is niet zo juist) is er het grondwoord “sjeool”. Dit woord is het equivalent van het Griekse “Hades” – zie bvb. Num. 16:30; Job 17:16; Jes. 53:12, Ps 6:6

Dat er voor de Israëliet in het graf of dodenrijk geen kennis is, was voor hem vanzelfsprekend. Hij wist dat het lichaam in het graf verteerde, maar wat er na de dood eigenlijk gebeurde, dus wat zich achter het graf bevond of afspeelde, kon hij alleen door openbaring weten. Pas na verloop van tijd werd dat gegeven. Uit Psalm 88:11-12 blijkt nog dat de psalmist niet veel inzicht had over de opstanding.

In Psalm 6:6 krijg je een gelijkaardige taal, maar daar staat voor “graf” het Hebreeuwse equivalent voor hades in de grondtekst, namelijk “sjeool”, het dodenrijk, wat nog erg vaag was voor oudtestamentische mens.

Abraham heeft Christus’ dag gezien en is verblijd geweest (Johannes 8:56). David voorzag de opstanding van Christus (Handelingen 2:29-31). Maar het staat echter vast dat de tijd voor de openbaring van “leven na de dood” nog niet gekomen was.

Het was “Jezus Christus. Hij heeft de dood tenietgedaan en *het leven en de onvergankelijkheid*⁴ aan het licht gebracht door het Evangelie” – 2 Timotheüs 1:10.

De Heer Jezus bracht “aan het licht” – Hij stelde iets duidelijk wat in het O.T. nog een schaduw was. Het is dus fout te blijven stilstaan bij de vraagtekens van het O.T. en de uitroepetekens van het N.T. te negeren! Deze kapitale fout begaan velen!⁵

⁴ Grieks *aftharsian*: onvergankelijkheid, onsterfelijkheid.

Dit betekent dat er altijd leven en onsterfelijkheid heeft bestaan, maar wat er precies na de dood kwam, was in het O.T. nog niet geopenbaard. De onthulling van waarheid gaat in de Bijbel volgens het principe van Markus 4:28, zoals reeds aangehaald.

In Lukas 16:19-31 bracht de Heer Jezus meer licht op het dodenrijk. Ook leerde Hij over de opstanding van de doden en het beërven van het hemelse Koninkrijk. Dit zou mogelijk worden door volledige rechtvaardiging, krachtens Jezus' bloed. Zo bracht de Heer gunstig licht op de uiteindelijke bestemming en de toestand van de goede doden (de "krachtelozen" – Hebr. "rapha" – in de sjeool), maar voor de goddeloze doden bestemde Hij de Gehenna, de poel van vuur en zwavel.

In overeenstemming met hun beperkte kennis, spraken de oudtestamentische schrijvers dan ook over het graf als de plaats waar de activiteiten van dit leven ophielden. Als mensen God willen dienen en grootmaken, dan moeten zij dat nu, in dit leven doen. In afwachting van de eerste opstanding houden de activiteiten van de overleden gelovigen op, zoals ook Openbaring zegt: "zij rusten van hun moeiten, en hun werken volgen hen" (Openbaring 14:13). Rusten is echter niet slapen. Ophouden met *werken* en ophouden van *bewustzijn* zijn twee verschillende dingen. In vele Schriftplaatsen zien we de doden als "schimmen" aangeduid. Hier staat het grondwoord "rapha", wat de NBG terecht met "schimmen" vertaalt. Hierna de Schriftplaatsen volgens de HSV:

Jb 26:5: "De gestorvenen [*rapha*: schimmen, krachtelozen] zullen opnieuw geboren worden van onder de wateren, en de bewoners daarvan".

Ps 88:11: "Zou U wonderen doen aan de doden? Of zouden gestorvenen [*rapha*: schimmen, krachtelozen] opstaan en U loven?"

Sp 9:18: "Maar men weet niet dat daar gestorvenen [*rapha*: schimmen, krachtelozen] liggen, haar genodigden liggen in de diepten van het graf".

Js 14:9: "Het rijk van de dood beneden raakte om u in beroering, om u tegemoet te gaan, wanneer u zou komen. Het schudt ter wille van u de gestorvenen [*rapha*: schimmen, krachtelozen] wakker, al de leiders van de aarde. Het laat van hun tronen opstaan al de koningen van de volken".

Js 26:14: "Doden zullen niet herleven; gestorvenen [*rapha*: schimmen, krachtelozen] zullen niet opstaan. Daarom hebt U hen gestraft, hen weggevaagd, elke gedachtenis aan hen doen vergaan".

Js 26:19: "Uw doden zullen leven – ook mijn dood lichaam – zij zullen opstaan. Ontwaak en juich, u die woont in het stof, want Uw dauw zal zijn als dauw op jong, fris groen en de aarde zal de gestorvenen [*rapha*: schimmen, krachtelozen] baren".

In het O.T. zijn het de schimmen van de gestorvenen die neerdalen in het dodenrijk. Bij deze schimmen heeft men niet aan ziel of geest gedacht, maar men noemt ze "rapha" – krachtelozen, die in het dodenrijk huizen. In een tekst zoals Jesaja 14:9 is reeds leven uitgedrukt. Het is er allerminst dood en stil! Zie ook Ezechiël 31:16 en 32:21.

---

verhoevenmarc@skynet.be - www.verhoevenmarc.be - www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm

---

⁵ Een ander voorbeeld is het licht op de Gemeente. In het Oude Testament was de Gemeente een verborgenheid: Rm 16:25; Ef 3:3-6; Ko 1:24-27. Het is daarom erg onverstandig om voor zaken die de Gemeente aanbelangen de volle klaarheid uit het Oude Testament te willen halen.